

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Valtionhallinnon kehittämisosasto

Muistio
19.12.2023

VALTIONEUVOSTON ASETUS ALUEHALLINTOVIRASTOJEN MAKSUISTA VUONNA 2024

1 Esityksen tausta

Aluehallintoviraston suoritteiden maksullisuudesta sekä julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksessa aluehallintovirastojen maksuista heinä-joulukuussa vuonna 2023 (867/2023). Suoritenimikkeistä ja niitä vastaavista euromääräisistä maksuista säädetään asetuksen liitteenä olevassa maksutaulukossa.

Esityksessä ehdotetaan, että aluehallintovirastojen suoritemaksuista annettaisiin uusi valtioneuvoston asetus, joka tulisi voimaan 1.1.2024 ja olisi voimassa 31.12.2024 saakka.

Aluehallintovirastoissa vuonna 2023 vireille pannut asiamäärät ja tehtyjen päätösten määrä korreloivat talouden kokonaistilanteen kanssa. Vuonna 2023 esimerkiksi vireille tulleiden ympäristölupa-asioiden määrä on vähentynyt 30 % kahden vuoden takaiseen tilanteeseen nähden. Aluehallintovirastojen kiinteät kustannukset eivät jousta maksullisten vireillä olevien asioiden määrän vaihdellessa, eivätkä muutkaan pitkälti palkkausmenoista muodostuvat kustannuksetkaan juuri vähene. Hinnankorotuksesta huolimatta eräisiin suoriteryhmiin kuuluvien suoritteiden kustannusvastaavuus on laskenut asiamäärien vähentyessä.

2 Esityksen keskeinen sisältö

Maksuasetuksen pykälien 2 ja 3 sekä 5 - 8 ehdotetaan säilyvän lähes identtisinä voimassa olevan aluehallintovirastojen suoritteiden maksuista heinä-joulukuussa vuonna 2023 annetun valtioneuvoston asetuksen kanssa lukuun ottamatta asetuksen otsikkoa ja asetuksen voimaantulo- ja voimassaolon päättymispäivää. Esitetään, että 1 §:n 1 ja 3 momenttia ja 4 §:n 2 momenttia tarkennettaisiin.

Asetuksen liitteenä olevaan maksutaulukkoon esitetään lainsäädännön muuttumisesta johtuen muutoksia peruspalvelut, oikeusturva ja luvat –vastuualueen suoritteisiin suhteessa siihen, mitä suoritteista ja niiden euromääräisistä hinnoista säädetään nykyisen aluehallintovirastojen maksuasetuksen liitteenä olevassa maksutaulukossa. Vuoden 2024 alusta tulee voimaan laki sosiaali – ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) ja kumoaa muiden lakien muassa yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) ja yksityisestä terveydenhuollosta annetut lait (152/1990). Kumottuihin lakeihin perustuvat suoritteet ehdotetaan korvattaviksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa tarkoitetuilla aluehallintovirastojen suoritteilla, joiden hinnat säädettäisiin omakustannusarvoa alempana hinnoiteltaviksi. Eläinsuojelusuoritteita koskien vuoden 2024 alusta voimaan tulee laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023), joka kumoaa eläinsuojelulain (247/1996). Vastaavasti

eläinsuojelulakiin perustuvat suoritteet korvataan asetuksen liitteessä eläinten hyvinvointiin perustuvassa laissa tarkoitetuilla suoritteilla.

Aluehallintovirastojen suoritteiden tuottamiskustannusten ja suoritehintojen kustannusvastaavuuden säilyttämiseksi ja parantamiseksi yksittäisten suoritelmaksujen korotusten lisäksi ehdotetaan seuraavia hinnankorotuksia.

1. Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat – vastuualue (POL) omakustannus-arvon mukaan hinnoitellut

- n. 10 % korotus lääkelaissa tarkoitettuihin suoritteisiin
- 3 % korotus kustannustason noususta johtuen:
 - oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettut suoritteet
 - elinkeinovalvonnan suoritteet
 - muut suoritteet –osioon kuuluvat suoritteet pois lukien eläinsuojelusuoritteet, jotka ovat kokonaan uudet ja joissa huomioidaan uusi korotettu asiantuntijatyön tuntihinta erikseen, sekä lihantarkastuksen hinnat, joita korotetaan erikseen
- 3 % korotus kustannustason noususta johtuen omakustannusarvon alapuolelle hinnoiteltuihin suoritteisiin

2. Opetus- ja kulttuuri-toimen vastuualue

- 3 % korotus kustannustason noususta johtuen varhaiskasvatuslain mukaisiin suoritteisiin
- n. 6,25 % korotus hautaustoimilain mukaisiin suoritteisiin

3. Ympäristölupavastuualue

- 10 % korotus kaikkiin suoritteisiin

4. Työsuojelun vastuualue

- 20 % korotus kaikkiin suoritteisiin

5. Muut suoritteet

- 3 % korotus kaikkiin suoritteisiin kustannustason noususta johtuen

Asetuksen liitteenä olevassa maksutaulukossa ei jatkossa säädettäisi siitä prosenttiosuudesta, jonka aluehallintovirasto tulouttaisi Valviralle perustuen Valviran ylläpitämien tietojärjestelmien käyttöön aluehallintovirastojen maksullisten suoritteiden tuotannossa. Aluehallintovirastot tulouttaisivat jatkossa Valviralle osuutensa toteutuneiden ja todennettujen kustannusten mukaisesti.

Aluehallintoviraston omakustannushintaiseksi asiantuntijatyön tuntihinnaksi muodostuu kustannustason noususta johtuvan korotuksen myötä 85 € (nykyisin 80 €/h) ja omakustannusarvoa alemmaksi asiantuntijatyön tuntihinnaksi 70 € (nykyisin 66 €/h) lukuun ottamatta uutta sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijatyön omakustannusarvoa alemmaa hintaa, joka on 88 €/h.

Suoritemaksutaulukkoon lisättäisiin eräitä uusia suoritemaksuluokkia suoritemaksujen jakamiseksi mahdollisimman kustannusvastaavalla tavalla niille suoritteille, jotka aluehallintovirastossa työllistävät keskimääräistä enemmän

esimerkiksi lääkelaisissa ja hautaustoimilaisissa tarkoitettujen suoritteiden osalta. Ympäristövastuualueen maksutaulukko-osioon lisättäisiin eräitä aiemmin käytössä olevia ja edelleen kustannusvastaavia kiinteitä suoritemaksuja, jotka poistettiin uudistettaessa ympäristölupavastuualueen maksuja vuoden 2023 alusta lukien. Lisäksi tehtäisiin eräitä vähäisempiä muutoksia ja teknisluonteisia korjauksia käytettyyn termeihin ym. liittyen.

3 Toimivalta

Valtioneuvoston asetuksenantovaltuus perustuu aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 22 §:ään.

4 Esityksen perustelut

Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 22 §:n mukaan aluehallintoviraston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta on voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin omakustannusarvon mukaisista maksullisista julkisoikeudellisista suoritteista. Nykyisin voimassa olevan 1 §:n 1 momentin mukaan aluehallintoviraston maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita, joista peritään omakustannusarvon mukainen kiinteä maksu, ovat liitteessä olevassa maksutaulukossa luetellut suoritteet lukuun ottamatta 2 §:ssä tarkoitettuja suoritteita. Pykälässä säädettäisiin,

että aluehallintoviraston maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita, joista peritään omakustannusarvon mukainen kiinteä maksu tai aluehallintoviraston työmäärän mukainen tuntiperusteinen maksu, ovat liitteessä olevassa maksutaulukossa luetellut suoritteet lukuun ottamatta 2 §:ssä tarkoitettuja suoritteita. Viittaus tuntiperusteiseen maksuun on uusi ja tarkentava, vaikka maksuasetuksessa säädetään nykyisinkin työmäärään perustuvista maksuista ja työtuntien hinnasta.

Asetuksen 1 momenttiin lisättäisiin uudet 8 ja 9 kohdat, joiden mukaan aluehallintovirasto perisi liitteen maksutaulukon mukaisen omakustannusarvoa alemman maksun sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa ja lääkelaisissa tarkoitetuista suoritteista. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaisissa ja lääkelaisissa tarkoitettujen maksullisten suoritteiden hinnoittelun perusteena olevassa suoritteiden kustannusvastaavuuslaskennassa ei huomioida suoritteiden tuottamisessa käytettävän Soteri-tietojärjestelmän perustamiskustannusten poistoja ja niiden korkokustannuksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalakia koskevan hallituksen esityksen mukaan Soterin suunnittelu- ja toteutuskustannukset rahoitetaan valtion talousarviosta, joten nämä alkuvaiheen investointikulut eivät jaksotu palveluntuottajien maksujen kautta rahoitettaviksi. (HE 299/2022 vp, s. 43) Aluehallintovirastot käyttävät samaa järjestelmää myös lääkelaisissa tarkoitettujen suoritteidensa tuottamisessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon suoritemaksuilla pyritään muilta osin kattamaan suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvat kustannukset. Valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin,

oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Omakustannusarvoa alemmaksi hinnoittelemista puoltavana perusteltuna terveyden- ja sairaanhoitoon liittyvänä syynä voidaan pitää myös sitä, että järjestelmän perustamiskustannusten jyvittäminen rasittaisi yksityistä terveyden- ja sosiaalihuollon palvelujen tuottajasektoria kohtuuttomasti vuosina 2024 – 2025, jolloin rekisteröintivelvollisuus ei koske julkisen sektorin toimijoita, ja perustamiskustannusten poistot kuormittaisivat yksinomaan yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusektoria.

Asetuksen 2 §:ssä säädettäisiin alennetun omakustannusarvon mukaisista maksullisista julkisoikeudellista suoritteista. Nykyisen 4 §:n 2 momentin mukaan peruutetusta tai täydentämättä jätetystä hakemuksesta peritään tehtyä työmäärää vastaava osuus liitteen mukaisesta maksusta, jollei liitteenä olevassa maksutaulukossa toisin säädetä. Käytännössä aluehallintovirastoissa on myös ilmoitusasioita, jotka edellyttävät aluehallintovirastolta kohtalaista työmäärää, ja jotka valtion maksuperustelain mukaisesti tulisi maksullistaa ja joista tulisi periä suoritmaksu, kun ilmoituksen tekijä peruu ilmoituksensa ennen ilmoitusasian käsittelyn päättymistä tai jättää ilmoituksen pyynnöstä huolimatta täydentämättä.

Lisäksi aluehallintovirasto tekee eräissä asiaryhmissä päätöksiä asian tutkimatta jättämisestä. Nykyisin voimassa olevassa maksutaulukossa olevien suoritmaksujen perusteena ovat työmääräarviot perustuvat siihen, että asia ratkaistaan aineellisoikeudellisin perustein. Aluehallintovirastot tekevät myös päätöksiä tutkimatta jättämisestä prosessuaalisin perustein. Esimerkiksi osakeyhtiölain (624/2006) 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettu erityistä tarkastusta koskeva asia on pantava vireille kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta. Myöhemmin vireille pantu hakemus jätetään tutkimatta. Kyseessä on valtion maksuperustelain 4 §:ssä tarkoitettu hakemuksesta tehtävä päätös, jonka tulisi lähtökohtaisesti olla maksullinen. Näin ollen ehdotetaan, että 4 §:n 2 momenttia tarkistettaisiin siten, tehtyä työmäärää vastaava maksu perittäisiin peruutetun ja täydentämättä jätetyn hakemuksen lisäksi peruutetusta tai täydentämättä jätetystä ilmoituksesta sekä tutkimatta jättämistä koskevasta päätöksestä, jollei liitteenä olevassa maksutaulukossa toisin säädettäisi. Toisin säätämällä tarkoitettaisiin sitä, että liitteenä olevassa maksutaulukossa voitaisiin säätää myös kiinteästä maksusta momentissa tarkoitettun hakemuksen ja ilmoituksen sekä tutkimatta jättämistä koskevan päätöksen osalta.

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin oikaisuvaatimukseen annettavan päätöksen maksuttomuudesta.

Asetuksen 4 §:ssä säädettäisiin julkisoikeudellisen suoritteen maksun perintää koskevista eräistä tarkennuksista. Pykälän 2 momentin mukaan Peruutetusta tai täydentämättä jätetystä hakemuksesta ja ilmoituksesta peritään tehtyä työmäärää vastaava osuus liitteen mukaisesta maksusta, jollei liitteenä olevassa maksutaulukossa toisin säädetä. Viittaus peruutettuun tai täydentämättä jätettyyn ilmoituksen olisi uusi ja tarkentava. Lisäystä ehdotetaan, koska esimerkiksi ympäristönsuojelulain nojalla tehtävien ilmoitusten käsittely edellyttää aluehallintovirastoilta merkittävää työmäärää. Peruutetun ilmoituksen johdosta jo tehty työ jäisi maksuttomana

rasittamaan aluehallintovirastojen toimintamenoja toisin kuin loppuun asti käsitellyt ja laskutetut ilmoitukset, mitä ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena. Asetuksen liitteenä olevassa maksutaulukossa voidaan poiketa peruutetun ja täydentämättä jätetyn hakemuksen tai ilmoituksen tehtyä työmäärää vastaavasta maksusta säätämällä kiinteä peruutetun tai täydentämättä jätetyn hakemuksen ja ilmoituksen maksu, esimerkiksi puolet siitä, mitä suoritteesta olisi muutoin peritty.

Asetuksen 5 §:ssä säädettäisiin liiketaloudellisin perustein hinnoitelluista suoritteista.

Asetuksen 6 §:ssä säädettäisiin julkisuuslain perusteella annettavien suoritteiden maksuista.

Asetuksen 7 §:ssä säädettäisiin Ahvenanmaan valtionviraston suoritteista perittävistä maksuista.

Asetuksen 8 §:n mukaan uusi maksuasetus tulisi voimaan 1.7.2023 ja olisi voimassa vuoden 2023 loppuun.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain voimaantulon myötä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien osalta siirrytään lupa- ja ilmoitusmenettelystä rekisteröintimenettelyyn. Rekisteröinti ennakkollisen valvonnan keinona ulotetaan koskemaan yksityisten palveluntuottajien lisäksi julkisia sosiaali- ja terveystalujen tuottajia. Uusi valvontalaki kumoaa yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990) ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011), ja näihin lakeihin perustuvat lupa- ja ilmoitussuoritteita ei enää olisi maksuasetuksen liitteenä olevassa taulukossa.

Vuoden 2024 alusta voimaan tulee myös laki eläinten hyvinvoinnista. Laki kumoaa eläinsuojelulain (247/1996), eikä näin olleen ehdotetun maksuasetuksen liitteenä olevassa taulukossa hinnoiteltaisi myöskään eläinsuojelulain mukaisia suoritteita. Suoritemaksutaulukon osioon Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat –vastuualue lisättäisiin uusi suorite, joka koskisi eräitä eläimiä kuljettavien henkilöiden rekisteröintiä.

5 Asetuksen liite; maksutaulukko

Taulukon osio 1 Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueen suoritteet

Maksutaulukon osio 1 koskee peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueen (POL) suoritteiden maksuja. POL-vastuualueen kustannusvastaavuuden arvioidaan vuonna 2024 kokonaisuudessaan olevan 92,6 %. Vuonna 2022 POL-vastuualueen kustannusvastaavuus oli 81,8 %. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaissa sekä lääkelaissa tarkoitettuja suoritteita esitetään siirrettäväksi asetuksen 2 §:ssä tarkoitettuihin omakustannusarvoa alemmaksi hinnoiteltuihin suoritteisiin, joten POL-vastuualueen suoritteista valtaosa olisi jatkossa omakustannusarvoa alemmaksi hinnoiteltuja.

POL-vastuualueen suoritteet yhteensä	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	6 450 172	7 936 570	9 382 840

Kokonaiskustannukset	7 882 324	8 224 592	10 135 677
Kustannusvastaavuus	81,8 %	96,5 %	92,6 %

Osio 1.2. Alkoholilain (1102/2017) ja sen nojalla annettujen säännösten nojalla perittävät maksut

Alkoholihallinnon suoritteet (OKA-arvon mukaan hinnoiteltavia)	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	1 867 404	2 709 532	4 173 097
Kokonaiskustannukset	2 876 652	2 884 695	3 598 236
Kustannusvastaavuus	64,9 %	93,9 %	116,0 %

Alkoholihallinnon omakustannusarvon mukaan hinnoiteltavien suoritteiden maksuja korotettiin vuoden 2023 alusta 30 % ja 1.7.2023 voimaan tulleessa nykyisessä maksuasetuksessa edelleen noin 22 % kustannusvastaavuuden parantamiseksi. Ennusteen mukaan alkoholihallinnon suoritemaksut muodostuvat ylikatteellisiksi. Ennusteeseen sisältyy myös epävarmuustekijöitä, mistä syystä ei esitetä suoritemaksujen alentamista eikä muitakaan muutoksia. Esitetään, että alkoholihallinnon suoritemaksujen kustannusvastaavuutta seurattaisiin yhden kokonaisen kirjanpito vuoden ajan ennen uusia muutoksia.

Esitetään, että liitteessä ei enää säädettäisi kiinteästä 26 % osuudesta, joka asetuksessa tuloutettaisiin Valviralle jokaisesta aluehallintoviraston perimästä alkoholihallinnon suoritemaksusta. Jatkossa aluehallintoviraston tuloutus Valviralle perustuisi Valviran toteutuneisiin kustannuksiin aluehallintovirastoille jyvitetävissä olevalta osaltaan.

Osio 1.3 Elinkeinovalvonnan suoritteet

Vuoden 2023 alusta elinkeinovalvonnan suoritemaksuja korotettiin 20 % ja 1.7.2023 voimaan tulleessa nykyisessä maksuasetuksessa 10 %. Kustannusvastaavuuden arvioitiin nousevan vuoden 2023 aikana 84 prosenttiin sillä edellytyksellä, että asumäärät pysyisivät vuonna 2023 vuoden 2022 tasolla. Suoritemäärät eivät ole kuitenkaan pysyneet edellisen vuoden tasolla talouden laskusuhdanteesta johtuen. Elinkeinovalvonnan suoritteista noin 60 % muodostuu kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetussa laissa tarkoitetuista aluehallintovirastojen päätöksistä perityistä maksuista. Asuntomarkkinatilanteesta johtuen vuonna 2023 aluehallintovirastot ovat tehneet 21 (31.10.2023 tiedon mukaan) sanotussa laissa tarkoitettua päätöstä, kun vuonna 2022 aluehallintovirastot tekivät noin 100 laissa tarkoitettua päätöstä.

Suoritemaksujen korottamisen ei arvioida kasvattavan aluehallintovirastojen tulokertymää, koska uusien kiinteistönvälitysluokkien määrä ei ole kasvussa nykyisessä asuntomarkkinatilanteessa. Korotusten vaikutukset kiinteistönvälitysluokkia koskevan lain nojalla perittävien suoritteiden tulokertymään ja elinkeinovalvonnan suoritteiden kokonaistulokertymään samoin kuin suoriteryhmän maksujen katteellisuuteen jäisivät vähäisiksi. Näin ollen esitetään, ettei kiinteistönvälitysluokkia koskevia rekisteröintimaksuja alikatteellisuudesta huolimatta korotettaisi muutoin kuin kustannustason nousua vastaavasti 3 %. Sama korotus tehtäisiin kaikkiin elinkeinovalvonnan suoritteisiin.

Elinkeinovalvonnan suoritteet (OKA-arvon mukaan hinnoiteltavia)	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	243 513	239 307	257 994
Kokonaiskustannukset	356 573	395 032	406 883
Kustannusvastaavuus	68,3 %	60,6 %	63,4 %

Osio 1.4 Muut suoritteet

Muut suoritteet osion esitetään lisättäväksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) mukaiset uudet suoritteet euromääräisine maksuineen ja poistettavaksi eläinsuojelulain (247/1996) mukaisia suoritteita. Uusi laki eläinten hyvinvoinnista tulee voimaan 1.1.2024 ja kumoaa eläinsuojelulain.

Lisäksi osiossa 1.6. muut suoritteet säädettäisiin seuraaviin lakeihin perustuvien suoritteiden maksullisuudesta:

- tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) mukaiset päätökset
- eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) mukaiset päätökset
- Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 6 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten rekisteröinti
- tartuntatautilaissa (1227/2016) tarkoitetut suoritteet
- elintarvikelain (297/2021) mukaiset suoritteet
- avioliittolain (234/1929) mukaiset suoritteet
- muiden lakien mukaiset suoritteet (poronhoitolaki 848/1990, yhteisaluelaki 758/1989, yhdistyslaki 503/1989, terveydensuojelulaki 763/1994, metsästyslaki 615/1993)

Pääosa muut suoritteet –osion suoritteista on eläinkoesuoritteita (tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain mukaiset päätökset) ja ympäristöterveydenhuollon suoritteita.

Ympäristöterveydenhuollon suoritteita ovat:

- eläinten kuljetuksesta annetun lain mukaiset päätökset;
- eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaiset suoritteet, jotka korvataan 1.1.2024 alkaen eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitetuilla suoritteilla;

- eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009 mukainen kelpoisuustodistus tai väliaikainen kelpoisuustodistus
- muut eläintenpitoon liittyvät suoritteet (eläintautilain 13 §:n mukainen päätös pitopaikan terveystuokasta; eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnan uusintatarkastus valvonta-asetuksen (2017/625) 79 art 2 kohdan c alakohdan nojalla);
- tartuntatautilaissa (1227/2016) tarkoitetut suoritteet;
- elintarvikelaissa tarkoitetut suoritteet; ja
- poronhoitolain (848/1990) mukainen päätös

Eläinlupat (OKA-arvon mukaan hinnoiteltavia)	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	165 434	237 807	271 389
Kokonaiskustannukset	306 180	260 917	268 744
Kustannusvastaavuus	54 %	91,1 %	101 %

Muut ympäristöterveydenhuollon suoritteet kuin eläinlupat	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	180 775	356 489	367 184
Kokonaiskustannukset	248 893	390 852	402 578
Kustannusvastaavuus	72,6 %	91,2 %	91,2 %

Osion kaikkiin suoritteisiin esitetään tehtäväksi aluehallintovirastojen kustannustason nousua vastaava korotus 3 %. Korotus turvaisi lähes kustannusvastaavan hintatason säilymisen kustannusvastaavalla tasolla myös jatkossa. Elintarvikelaissa tarkoitettuihin lihantarkastuksiin esitetään yhtenäistä hintaa 3,5 €/ruho. Suoritteiden nimikkeeksi esitetään jatkossa lihan tarkastusmaksu poroteurastamossa. Käytännössä valtaosa aluehallintovirastojen lihantarkastuksista on poronlihan tarkastuksia. Uusi hinta merkitsisi korotusta nyt käytössä olevaan poronlihan tarkastusmaksuun nähden (nykyisin 3 €/ruho) ja muun lihan tarkastusmaksuun (nykyisin 2,70 €/ruho) mutta hinnanalennusta naudanlihan tarkastusmaksuun nähden (nykyisin 15 €/ruho). Samalla korotettaisiin tarkastuskerran vähimmäismaksua 90 €/tarkastuskerta (nykyisin 75 €/tarkastuskerta).

Eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitetut suoritteet

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain 114 §:ssä säädetään sanotun lain mukaista suoritteista perittävistä maksuista. Pykälän 1 momentin mukaan virallisesta valvonnasta, jota valtion viranomaisen suorittaa eläinten hyvinvoinnista annetun lain nojalla, peritään maksuja Euroopan parlamentin ja neuvoston valvonta-asetuksessa (EU) 2017/625 ja valtion maksuperustelaisissa säädettyjen perusteiden mukaan.

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain 114 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkäriin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan Euroopan unionin lainsäädännön ja eläinten hyvinvoinnista annetun lain noudattamisen valvonnasta ja muista suoritteista. Suoritteiden maksullisuuden ja maksujen määrän perusteista säädetään valtion maksuperustelaisissa.

Lain 114 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen velvollisuudesta periä maksu säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvista ylimääräisistä valvontatoimista säädetään valvonta-asetuksen 79 artiklan 2 kohdan c alakohdassa.

Valvontaviranomainen perii maksun myös valvontatoimista, jotka koskevat tämän lain 50, 57, 58, 60 ja 61 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa todettuja puutteita tai epäkohtia sekä maksun valvontatoimista, jotka koskevat muuta eläintenpitoa, jos muun eläintenpidon valvonnassa todetaan, että annettua määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu. Eläinten hyvinvoinnista annetun lain perustelujen pykälän 3 momentti sisältäisi selvyuden vuoksi viittauksen valvonta-asetuksen 79 artiklan 2 kohdan c alakohtaan, joka koskee viranomaisen velvollisuutta periä maksu säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvista ylimääräisistä valvontatoimista. Lisäksi valvontaviranomainen perisi maksun myös valvontatoimista, jotka koskevat 50, 57, 58, 60 tai 61 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa todettuja puutteita tai epäkohtia. Tällaisessa toiminnassa on kyse suuresta eläinmäärästä ja sellaisesta toiminnasta, jossa korostuu toimijan vastuu ja velvollisuus olla tietoinen eläinten hyvinvointisäädöksistä. Maksu niin sanotusta uusintatarkastuksesta on tämän vuoksi perusteltua periä vastaavasti kuin valvonta-asetukseen perustuvissa tarkastuksissa. Lisäksi maksu perittäisiin myös valvontatoimista, jotka koskevat muuta kuin edellä tarkoitettua eläintenpitoa, jos valvonnassa todetaan, että annettua määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu. Yksinomaan yhteiskunnan varoja ei tarkoituksenmukaista eikä perusteltua käyttää sen toistuvaan varmistamiseen, että eläinten pitämisessä noudatetaan eläinten hyvinvointisäädöksiä. Jos määräystä tai kieltoa on noudatettu, maksua uusintatarkastuksesta ei kuitenkaan tällaisessa tapauksessa perittäisi. (HE s. 186/2022 vp, s. 207 – 208)

Valvonta-asetuksen 82 artiklassa säädetään maksujen laskentaperusteista. Artiklan 1 kohdan mukaisesti jäsenvaltio voi säätää kiinteästä maksusta (1 a kohta) tai kutakin yksittäistä valvontaa koskevien tosiasiallisten valvontakustannusten perimistä (1 b kohta) tai näiden laskentamenetelmien yhdistelmästä. Laskenta- ja maksullistamisen tavaksi esitetään valvontakustannusten perimistä valvojan tosiasiallisen työmäärän mukaisesti aluehallintoviraston asiantuntijatyön hinnalla 85 €/h. Valvonta-asetuksen 81 artiklassa säädetään kustannuksista, jotka luetaan virallisen valvonnan kustannuksiin mukaan. Näitä ovat muun muassa f –alokohdan mukaisesti valvontahenkilöstön matkakustannukset ja niihin liittyvät oleskelukustannukset sekä g-alokohdan mukaisesti virallisten laboratorioden perimät näytteenoton sekä laboratoriossa tehtävien analyysien, testien ja diagnoosien kustannukset. Maksutaulukossa säädetään näiden kustannusten laskuttamisesta valvonta-asiakkaalta asiantuntijatyön työmäärän lisäksi siten, että valvontaan osallistuvan henkilöstön matkakustannusten periminen perustuisi valtion matkustussääntöön ja laboratorio- ym. kustannukset aluehallintoviraston työmäärään tai ulkopuolisen palveluntuottajan laskutukseen.

Eläinten hyvinvointiin liittyviä käsitteitä on käytetty maksutaulukossa siinä merkityksessä, jossa käsitteet on määritelty eläinten hyvinvoinnista annetun lain 5 §:ssä. Eläinten hyvinvoinnista annetun lain mukaisia uusia suoritteita ovat:

- Päätökset lupa-asiassa (sirkus- ja eläintarhalupa, pysyvä eläinnäyttelylupa, kiertävä eläinnäyttelylupa, luvan muutos)

- Käsittelymaksut ilmoitusasiassa (kotieläinpihaa, luonnonvaraisten eläinlajien tarhausta, broileriparvia, seura- ja harrastuseläinten pitämistä, avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitotoiminnan harjoittamista, avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitotoiminnan muuttamista ja muun ilmoituksenvaraisen toiminnan muutosilmoitusta koskevien ilmoitusten käsittelymaksut)
- Valvonta-asiat (maksu koskien valvontatoimia lain 50, 57, 58, 60 ja 61 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa todettujen puutteiden tai epäkohtien johdosta; maksu valvontatoimista, jotka koskevat muuta eläintenpitoa, jos muun eläintenpidon valvonnassa todetaan, että annettua määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu; uusintatarkastus asiakirjatarkastuksena)

Suoritehintojen perusteena ovat seuraavat työmääräarviot aluehallintoviraston asiantuntijatyön tuntihinnalla 85 €/h laskettuna

Lupa-asiat

- sirkus ja eläintarha (2,5 htp, 18 h)
- pysyvä eläinnäyttelylupa (1 htp 7,25 h)
- kiertävä eläinnäyttelylupa (1 htp 7,25 h)
- luvan muutos, 56 § (3 h)

Luvanvaraisen toiminnan lopettamista koskevan ilmoituksen käsittelymaksusta (nykyisin 80 €, joka vastaa yhden tunnin asiantuntijatyötä) esitetään lopettavaksi. Suoritteen maksullisuuden arvioidaan vaikuttavan lopettamisilmoituksia vähentävästi. Lopettamisilmoitukset ovat tärkeitä luvanvaraisen toiminnan kokonaiskuvan ylläpitämiseksi aluehallintovirastoille. Maksullisuuden kielteisen vaikutuksen katsotaan olevan sellainen valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettu erityinen syy, jonka perusteella ilmoitus voidaan jättää maksullistamatta. Lopettamisilmoitusten vuosittainen määrä on vähäinen, eikä suoritekohtaisella tulokertymällä ole ollut merkittävää vaikutusta POL-vastuualueen muut suoritteet – ryhmän tuloihin. Maksuttomia suoritteita ei lähtökohtaisesti merkitä maksutaulukkoon, mutta suoritteen muuttuessa tässä tapauksessa maksuttomaksi esitetään, että se merkittäisiin maksutaulukkoon informatiivisesta syystä.

Ilmoitusasioita koskevan hinnoittelun perusteena ovat työmääräarviot

- kotieläinpihaa koskevan ilmoituksen käsittelymaksu (2h) 170 €
- luonnonvaraisten eläinlajien tarhausta koskevan ilmoituksen käsittelymaksu (1 h) 85 €
- broileriparvia koskevan ilmoituksen käsittelymaksu (1 h) 85 €
- seura- ja harrastuseläinten pitämistä koskevan ilmoituksen tai muutosilmoituksen käsittelymaksu (1 h) 85 €
- avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitotoiminnan harjoittamista koskevan ilmoituksen käsittelymaksu (1 htp 7,25 h) 620 €
- avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitotoiminnan muuttamista koskevan ilmoituksen käsittelymaksu (5 h) 425 €
- ilmoituksenvaraisen toiminnan muutosilmoituksen käsittelymaksu (n. 0,5 h) 40 €

Ilmoituksenvaraisen toiminnan lopettamisilmoitus käsiteltäisiin maksutta samasta syystä ja samoin maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaisella perusteella kuin

luvanvaraisen toiminnan ilmoituksen osalta on edellä selostettu. Maksuton suorite taulukoitaisiin niin ikään informatiivisesta syystä.

Valvonta-asiat

Maksu koskien valvontatoimia lain 50, 57, 58, 60 ja 61 §:ssä tarkoitetussa toiminnassa todettujen puutteiden tai epäkohtien johdosta peritään aluehallintoviraston työmäärän perusteella 85 €/h. Tuntiperusteista maksullistamista esitetään, koska valvontatoimet, niiden laajuus ja kesto samoin kuin aluehallintoviraston työmäärä vaihtelevat tapauskohtaisesti. Lisäksi valvojan matkustuskustannukset laskutetaan valtion matkustusohjesäännön mukaisesti.

Maksu valvontatoimista, jotka koskevat muuta eläintenpitoa, jos muun eläintenpidon valvonnassa todetaan, että annettua määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu peritään niin ikään aluehallintoviraston työmäärän perusteella 85 €/h. Lisäksi peritään valvojan matkustuskustannukset tehdyn työmäärän perusteella kuten edellä. Jos määräystä tai kieltoa on noudatettu, maksua uusintatarkastuksesta ei kuitenkaan tällaisessa tapauksessa perittäisi. (HE s. 186/2022 vp, s. 207 – 208)

Uusintatarkastuksesta asiakirjatarkastuksena perittäisiin 40 € noin 0,5 h työmäärän perusteella. Asiakirjatarkastusmaksu perittäisiin myös silloin, kun tarkastuksessa ei havaita puutteita.

Taulukon osio 1.5 Asetuksen 2 §:ssä tarkoitetut alennetun omakustannusarvon mukaiset suoritteet

Osio 1.5.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa (741/2023) tarkoitetut suoritteet

Sosiaali –ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa säädetään valtion, hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin, HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon ja Kansaneläkelaitoksen korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon ja kuntoutuspalvelujen järjestämisen valvonnasta sekä julkisesti ja yksityisoikeudellisessa muodossa tuotettujen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnasta. Laissa säädetään myös palveluntuottajan toimintaedellytyksistä, rekisteröinnistä ja omavalvonnasta. (1.1 §)

Lain 5 §:n mukaan sosiaali- ja terveystalvolutuottaja saa tuottaa vain palveluntuottaja, joka on 11 §:ssä tarkoitetussa Valviran ylläpitämässä valtakunnallisessa palveluntuottajien rekisterissä (Soteri) ja jonka palveluyksikkö on rekisterissä 21 §:n mukaisesti. Pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveystalvolutuottajan toiminnan aloittamisen tai muutoksen toteuttamisen edellytyksenä on, että palvelutoiminnan rekisteröinnistä tai sen muutoksesta on tehty 21 §:ssä tarkoitettu päätös. Lain 21.2 §:n mukaan valvontaviranomaisen on palveluntuottajan hakemuksesta tehtävä päätös palveluntuottajan rekisteröimisestä, palveluyksikön rekisteröimisestä ja rekisteröinnin muutoksesta taikka niiden hylkäämisestä. Rekisteriin merkitään palveluntuottaja ja palveluyksikkö, jotka täyttävät laissa säädetyt edellytykset. Valvontaviranomainen voi tarvittaessa rekisteriin merkitsemistä koskevassa päätöksessä asettaa tässä tai muussa sosiaali- ja terveydenhuollon laissa säädetyjä velvoitteita täsmentäviä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi välttämättömiä ehtoja koskien palvelutuotantoon käytettäviä tiloja, välineitä, henkilöstöä, omavalvontaa, valvontaviranomaiselle toimitettavia tietoja, rekisteröinnin määräaikaaisuutta taikka

palvelun sisältöä ja menettelytapoja. Aluehallintovirastot ja Valvira ovat sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuja valvontaviranomaisia. Hyvinvointialue sen sijaan ei enää olisi tässä laissa tarkoitettu valvontaviranomainen.

Lain 16 §:ssä säädetään tiedoista ja selvityksistä, jotka palveluntuottajan on annettava palveluyksikön rekisteröintiä varten hakemuksessaan. Lain 18 §:ssä säädetään tiedoista, joita viranomainen voi viran puolesta pyytää muilta viranomaisilta (Harmaan talouden selvitysyksiköltä ja Oikeusrekisterikeskukselta) ja lain 20 §:ssä ennakkotarkastuksesta, joka valvontaviranomaisen on tehtävä sairaalan ja vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön osalta (20.1 §) ja jonka sen voi tehdä myös muun palveluyksikön osalta (20.2 §) ennen rekisteriin merkitsemistä. Perustason terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluyksiköiden rekisteröintien yhteydessä toteutettaisiin ennakkotarkastus riskiperusteisesti asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi.

Aluehallintovirastot tekevät ennakkotarkastuksia myös Valviran pyynnöstä (20.3 §). Ennakkotarkastus voidaan tehdä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti (20.4 §). Ennakkotarkastukseen voi valvontaviranomaisen pyynnöstä osallistua ulkopuolinen asiantuntija ja sen hyvinvointialueen edustaja, jonka alueella palveluja on tarkoitus tuottaa (20.4 §).

Valvontalain vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon suoritetuotantoon

Valvontalain voimaantulon myötä yksityisiä sosiaalipalvelujen tuottajia ja yksityisiä terveydenhuollon palveluntuottajia koskevasta lupa- ja ilmoitusmenettelystä luovutaan kokonaan ja siirrytään rekisteröintimenettelyyn. Voimassa olevan maksuasetuksen (VNA 867/2023) liitteessä olevan maksutaulukko uudistuu siten, että yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain mukaisten suoritteiden sijasta maksutaulukossa säädettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa tarkoitetuista rekisteröintisuoritteista ja rekisteröintiin liittyvistä ennakkotarkastussuoritteista sekä näitä vastaavista euromääräistä maksuista. Nykyisin perittäviä yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajien ja yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien vuosimaksua ei jatkossa enää olisi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suoritteen hinta määräytyy suoritteen valtiolle aiheuttamien kokonaiskustannusten mukaisesti siten, että suoritteen tuottamisen edellyttämä keskimääräinen aluehallintoviraston työmääräarvio kerrotaan aluehallintoviraston sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijatyön tuntihinnalla 88 € euroa, josta säädettäisiin käsillä olevan asetusesityksen 1 §:n 3 momentissa. Tuntihinta sisältää valtiolle aiheutuvat kustannukset mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon suoritteille jyvitetyn osuuden Soteri-rekisterin ylläpitokustannuksista. Toisin kuin nykyisin, taulukossa ei enää säädettäisi kiinteästä Valviralle tuloutettavasta prosentiosuudesta sote-suoritemaksutulojen osalta. Aluehallintovirastoille jyvitetävä osuus Soterin käytöstä maksulliseen toimintaan tuloutettaisiin Valviralle Soterin todennettujen kustannusten mukaisesti.

Uudet suoritteet

Asetuksen liitteenä olevaan maksutaulukkoon lisättäisiin valvontalain 21 §:ssä tarkoitettuina rekisteröintisuoritteina seuraavalla tavalla ryhmitellyt sosiaali- ja terveydenhuollon suoritteet

- Maksut palveluntuottajan rekisteröinnistä (21 §)
- Maksut palveluyksikön rekisteröinnistä (21 §)
 - Maksut yksittäisen palveluntuottajan palveluyksikön rekisteröinnistä (21 §)
 - Maksut yhteisen palveluyksikön rekisteröinnistä (21 ja 22 §)
- Maksut rekisteröintiin liittyvästä ennakkotarkastuksesta (20 § 1 mom.)
 - Maksut sairaalan ennakkotarkastuksesta (20 § 1 mom.)
 - Maksut vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön ennakkotarkastuksesta (20 § 1 mom.)
 - Maksut muun palveluyksikön ennakkotarkastuksesta (20 § 2 mom.)
- Olennaiset muutokset palveluyksikön rekisteröintiin (16 § 2 mom.)
 - Palveluyksikön rekisteröinnin muutokset
 - Yhteisen palveluyksikön rekisteröinnin muutokset
 - Muut palveluyksikön rekisteröinnin muutokset
 - Muut maksut

Valvontalaissa säädettyjen rekisteröintisuoritteiden edellyttämät työtuntien määrät sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suoritteiden asiantuntijatyön tuntihinta sille jyvitettyine yleiskustannuksineen sekä jyvitettyine Soteri-rekisterikustannuksineen on arvioitu ja laskettu sosiaali- ja terveydenhuollon uusia suoritemaksuja valmistelleessa työryhmässä (ks. muistion osiossa valmistelu) ja sen alatyöryhmissä. Työryhmässä on arvioitu myös valvontalaissa tarkoitettujen maksullisten suoritteiden määrää vuonna 2024. Valvontalaissa tarkoitettujen suoritteiden kustannus- ja tuloarviot perustuvat työryhmän arvioihin suoritemääristä.

	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Ennuste 2024
Tuotot	3 587 403	4 220 658	4 135 216
Kokonaiskustannukset	3 102 367	3 390 701	4 529 769
Kustannusvastaavuus	115,6 %	124,5 %	91,3 %

Valvontalain 55 §:n mukaan valvontalain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten perusteella myönnetty lupa tai rekisteröity ilmoitus yksityisestä sosiaalipalvelusta tai yksityisestä terveydenhuollosta jää voimaan. Valviran tai aluehallintoviraston tulee viran puolesta ja maksutta muuttaa toimialueellaan ennen lain voimaantuloa palveluntuottajalle myönnettyt luvat ja tehdyt rekisteröinnit valvontalain mukaisiksi palveluntuottajan ja palveluyksikköjen rekisteröinneiksi kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Siten osa valvontalaissa tarkoitetuista aluehallintoviraston rekisteröintisuoritteista on maksuttomia.

Jos sellaiseen toimintaan, johon on myönnetty lupa tai rekisteröinti aiemmin voimassa olleen lain perusteella, tulee olennaisia muutoksia, valvontaviranomainen muuttaa ilmoituksen käsittelyn yhteydessä luvan tai rekisteröinnin viran puolesta palveluntuottajan kaikki palveluyksiköt kattavaksi tämän lain mukaiseksi rekisteröinniksi. Valvontalakia koskevassa hallituksen esityksessä voimassa olevien lupien ja ilmoitusten muuttaminen uuden lain mukaisiksi rekisteröinneiksi maksutta

aiheuttaa aluehallintovirastoissa noin 2, 3 miljoonan euron menot vuositasolla vuosina 2024, 2025 ja 2026. (HE 299/2022 vp, s. 48)

Osio 1.5.2 Lääkelaiissa (395/1987) tarkoitetut suoritteet

Lääkelain mukaiset suoritteet hinnoiteltaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijatyön tuntihinnan 88 € perusteella aiemmin käytettyjen työmääräarvioiden mukaisesti lukuun ottamatta suoritemaksua ilmoituksesta, jonka hyvinvointialue tekee sosiaalihuollon ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintayksikössään olevasta rajatusta lääkevarastosta (68 § 4 mom.). Hyvinvointialueelta perittävää ilmoitusmaksua esitetään korotettavaksi uuden tuntihinnan lisäksi uuden työmääräarvion perusteella. Vuoden pituisen seurantajakson perusteella (1.4.2022 – 31.3.2023) hyvinvointialueen ilmoituksen keskimääräinen käsittely vie aluehallintovirastossa keskimäärin 10,8 h. Nykyinen ja suoritteiden hinnaksi esitetään nykyisen 500 euron sijasta 950 euroa (10,8 h x 88 €/h).

Uuden tuntihinnan perusteella korotettujen suoritemaksujen ja hyvinvointialueen ilmoitusmaksun korotuksen johdosta lääkelain mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuuden arvioidaan vuonna 2024 olevan noin 69,3 %.

Lääkelain suoritteet	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Ennuste 2024
Tuotot	22 440	115 373	119 700
Kokonaiskustannukset	52 408	167 673	-172 703
Kustannusvastaavuus	42,8 %	68,8 %	69,3 %

Osio 1.5.3 Yhteisöainsäädännössä tarkoitetut suoritteet

Taulukon osiossa säädetään yhteisöoikeudellisia suoritteita ja talletusasioita koskevista suoritemaksuista. Näiden omakustannusarvoa alemmaksi hinnoiteltujen suoritteiden kustannusvastaavuus on hyvin alhainen. Tässä taulukoidut suoritteet voisivat olla myös maksuttomia maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa tarkoitetuista sosiaalisista syistä ja suoritteita koskevan lainsäädännön yhteiskunnallisen tarkoituksen toteutumiseen liittyvistä syistä. Ryhmään kuuluvia suoritemaksuja ei ole korotettu vuoden 2019 maksuasetuksen (1244/2018) jälkeen ja niiden kustannusvastaavuus on alhainen vaihteluvälillä 7 – 23 % vuosina 2021- 2022.

Nyt ehdotetaan seuraavien suoritteiden hinnankorotuksia

-yhteisöainsäädäntöön kuuluva erityistä tarkastusta koskeva päätös 490 € (nykyisin 355 €)

-toiminnantarkastajan määrääminen hakemuksesta 290 € (nykyisin 250 €)

-tuntiperusteisesti hinnoitellun talletuksen tai vakuuden kahta useammasta ulosmaksusta perittävä maksu 70 euroa (nykyisin 66 €)

Yhteisöoikeudelliset	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	33 592	25 744	26 517
Kokonaiskustannukset	450 390	509 312	524 591
Kustannusvastaavuus	7,5 %	5,1 %	5,1 %
Talletukset (okaa- arvoa alemmaksi hinnoiteltuja)			
Tuotot	81 687	69 055	71 127
Kokonaiskustannukset	449 759	393 083	404 875
Kustannusvastaavuus	18,2 %	17,6 %	17,6 %

Taulukon osio 2 Opetus- ja kulttuuritoimi –vastualueen suoritteet

Opetus- ja kulttuuritoimen vastualueen kustannusvastaavuuden arvioidaan vuonna 2023 olevan noin 90 %. Aluehallintovirastojen opetus- ja kulttuuritoimen vastualueen kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan noin 90 % vuonna 2023. Noin 90 % opetus- ja kulttuuritoimen vastualueen tuloista saadaan varhaiskasvatuslain nojalla perittävästä yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittamisen lupasuoritteesta (1200 €).

Varhaiskasvatuslaki muuttui 1.1.2023 alkaen ja uudet lupasuoritteet otettiin tällöin käyttöön. Esitetään, että varhaiskasvatuslaissa tarkoitettuja suoritteita seurataan kokonaisen kirjanpituvuoden 2023 ajan ennen kustannustason nousua vastaavaa 3 % korotusta ylittäviä korotuksia. On todennäköistä, että kaikkia vuonna 2023 varhaiskasvatuslain nojalla myönnettyjä lupia ja muita varhaiskasvatuslain mukaisia suoritteita ei ole toistaiseksi laskutettu.

Opetus- ja kulttuuritoimen vastualueen suoritteet (OKA-hinta)	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	90 836	247 705	277 786
Kokonaiskustannukset	125 739	274 511	413 232
Kustannusvastaavuus	72,2 %	90 %	67,2 %

Ehdotetaan, että vastualueen suoritemaksuihin tehdään seuraavat korotukset:

- Hautaustoimilain mukaisia suoritteita vastaavat työmäärät arvioidaan uudelleen ja lasketaan aluehallintoviraston keskimääräisen asiantuntijatyön tuntihinnan mukaisesti 85 €/h;
- Lisäksi hautaustoimilain mukaisissa suoritteissa otetaan käyttöön poikkeuksellisen työllistäviä suoritteita koskevia lisämaksuja
- Muiden opetus- ja kulttuuritoimen vastualueen suoritteiden osalta tehdään aluehallintovirastojen kustannustason noususta johtuva 3 % korotus.

Hautaustoimilain mukaisten lupasuoritteiden maksut ovat edelleen huomattavan alikatteellisia huolimatta siitä, että niitä korotettiin 30 % vuoden 2023 alusta tullessa maksuasetuksessa lukuun ottamatta lupaa haudausmaan perustamiseen, lupaa haudatun ruumiin tai tuhkan siirtämiseen ja lupaa haudatun ruumiin tai tuhkan siirtämiseen, jos vainajan henkilöllisyys tai vainajien lukumäärä ei ole tiedossa lupa-asiaa vireille pantaessa (joukkohaudat, historialliset haudat). Näiden lupien osalta työmäärä arvioitiin uudelleen ja suoritehinnat asetettiin suuremman työmäärän mukaisiksi. Suoritteiden volyymi vuositasona on 10 000 – 11 000 euroa vuositasona ja edustaa alle yhtä promillea aluehallintovirastojen tulokertymästä.

Hautaustoimilain mukaisten suoritteiden perusteella perittävien maksujen vähäisestä merkityksestä huolimatta esitetään seuraavia muutoksia kustannusvastaavuuden parantamiseksi. Suoriteryhmän tulojen kannalta keskeinen suorite on lupa yksityisen haudan perustamiseen, koska sanottua suoritetta koskeva asiamäärä on ryhmän suurin.

Osa yksityisen haudan perustamista koskevista lupa-asioista edellyttää keskimääräisestä 7 h työmäärän ylittävää työmäärää, mistä syystä esitetään erillistä tuntiperusteista lisämaksua henkilötyöpäivän ylittävältä osalta.

Hautausoimilain mukaiset suoritteet	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	9 658	6 640	7 304
Kokonaiskustannukset	45 026	30 800	31 724
Kustannusvastaavuus	21,4 %	21,6 %	23,0 %

Kaikkia hautausoimilain mukaisia maksuja korotettaisiin vastaamaan uutta aluehallintovirastojen työtunnin hintaa 85 € nykyinen työmääräarvio säilyttäen lukuun ottamatta haudausmaan perustamislupaa, jonka uusi työmääräarvio on kaksinkertainen 40 h aiempaan (20 h) nähden.

- Lupa haudausmaan perustamiseen (40 h x 85 €/h) 3400 €
- Lupa yksityisen haudan perustamiseen (1 henkilötyöpäivä 7,25 h x 85 €/h) 620 €
- Lupa yksityisen haudan lakkauttamiseen (1 htp 7,25 h x 85 €/h) 620 €
- Lupa ylläpitää krematoriota (13,75 h x 85€/h) 1170 €
- Haudatun ruumiin tai tuhkan siirtämistä koskeva lupa (5 h x 85 €/h) 425 €
- Haudatun ruumiin tai tuhkan siirtämistä koskeva lupa, jos vainajan henkilöllisyys tai vainajien lukumäärä ei ole tiedossa lupa-asiaa vireille pantaessa (joukkohaudat, historialliset haudat) (ka. työmäärä 40 h x 85 €/h) 3400 €

Poikkeuksellisia työmääriä varten luotaisiin seuraavat kokonaan uudet lisämaksut edellä tarkoitettuihin suoritteisiin. Hautausoimilain mukaiset suoritteet ovat harvalukuisia, eräät jopa niin harvinaisia, ettei niitä tuoteta vuosittain eikä riittävää volyymia kustannusvastaavan hinnan määrittämiseksi ole. Kustannusvastaavuuden parantamiseksi esitetään seuraavia tuntiperusteisia lisämaksuja poikkeuksellisia työmääriä edellyttävien suoritteiden maksujen kustannusvastaavuuden parantamiseksi.

- Haudausmaan perustamisluvan lisämaksu työmäärän ylittäessä 40 h, 85 €/h
- Lupa yksityisen haudan lakkauttamiseen työmäärän ylittäessä 7 h, 85 €/h
- Lupa ylläpitää krematoriota työmäärän ylittäessä 14 h, 85 €/h

Lisäksi maksullistettaisiin suoritteita, jotka aluehallintovirasto tuottaa hakemuksesta, mutta joita ei ole aiemmissa aluehallintovirastojen maksuasetuksissa maksullistettu hautausoimilain mukaisina suoritteina. Myös näiden lupasuoritteiden työmäärät ovat vaikeasti ennakoitavia, mistä syystä suoritteita esitetäänkin tuntiperusteisesti työmäärän mukaan hinnoiteltaviksi. Suoritteet sinänsä muodostunevat harvalukuisiksi.

- Lupa haudausmaan laajentamiseen tai supistamiseen 85 €/h
- Lupa haudausmaan lakkauttamiseen 85 €/h

Osio 3 Ympäristölupavastuualueen suoritteet

Ympäristölupavastuualueen suoritteet ovat asetuksen 2 §:n 1 momentin kohdissa 5 ja 6 tarkoitettuja alennetun omakustannusarvon mukaisia maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita. Hallituksen kehysneuvotteluiden 2023 - 2026 yhteydessä linjattiin, että aluehallintovirastojen ympäristölupavastuualueen suoritteiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus nostettaisiin 60 – 70 prosenttiin. Ympäristölupavastuualueen maksut uudistuivat ja nousivat 1.1.2023 alkaen. Uudistuksen vaikutuksista vastuualueen tulokertymään ja kustannusvastaavuuteen ei ole vielä juurikaan tietoa,

koska vastualueen käsittelyajat ovat alla olevan taulukon mukaisesti aluehallintovirastosta riippuen keskimäärin 9 – 15 kk. Taulukoidun tiedon perusteella lähinnä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa on alkanut lokakuussa 2023 valmistua päätöksiä, jotka ovat tulleet vireille kuluvan vuoden aikana ja joista peritään maksu vuoden 2023 maksuasetusten (VNA 1396/2022 ja VNA 867/2023) uudistettujen ympäristölupamaksujen mukaisesti. Muiden aluehallintovirastojen ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupien käsittelyajat ovat keskimäärin 12 – 15 kk.

YSL lupa-asiat yhdist. vanha ja uusi luokitus									
Päivitys: 9.11.2023 4.03.18									
Organisaatio	Uusi Y-luokiy.	AikaPaatos							
		keskiarvo				mediaani			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
ESAVI	YSL yhdist.	8,50	9,91	9,12	8,92	6,97	8,98	8,25	7,66
ISAVI	YSL yhdist.	12,85	12,98	10,83	13,16	7,82	10,88	10,82	12,18
LSSAVI	YSL yhdist.	15,94	15,22	17,25	13,87	11,51	12,20	17,82	9,99
PSAVI	YSL yhdist.	16,98	12,36	12,76	14,64	10,95	8,94	7,92	8,73
Yhteensä		12,63	12,21	12,08	11,99	8,98	9,70	9,60	9,35

Ympäristölupavastualueen tulojen arvioidaan kuluvana vuonna olevan lähes 5,0 miljoonaa euroa ja kustannusten noin 12,2 miljoonaa euroa. Vastualueen kustannusvastaavuus on noin 41 %. Vuoden 2023 alusta voimaan tulleiden suoritemaksujen arvioidaan kerryttävän aluehallintovirastojen ympäristölupavastuualueille 7,2 miljoonan euron tulot vuonna 2024 kustannusten ollessa noin 12,5 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden noustessa noin 57,3 prosenttiin. Ympäristölupavastualueen suoritemaksuihin esitetään 10 % korotusta kehysneuvotteluissa sovittuun kustannusvastaavuustavoitteesen pääsemiseksi.

Ympäristölupavastualueen suoritteet (kaikki alennetun OKA-arvon mukaisia)	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024, jolloin 1.1.2023 tehdyt korotukset vaikuttavat	Arvio 2025, jolloin 1.1.2024 tehtävät korotukset vaikuttavat
Tuotot	4 883 085	4 985 129	7 178 586	7 896 445
Kokonaiskustannukset	11 739 961	12 165 409	12 530 372	12 906 283
Kustannusvastaavuus	41,6 %	41,0 %	57,3 %	61,2 %

Maksutaulukkoon tehtäisiin seuraavia lisäyksiä.

Muita kuin direktiivilaitoksia koskevan taulukon 2 kohdan 13 (Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely sekä jätevesien käsittely) alakohta f koskee muuta kuin taulukon 2 kohdissa 13 a, b ja e tarkoitettua jätelain soveltamisalaan kuuluvan jätteen käsittelyä, joka on ammattimaista tai laitospäistä. Voimassa olevassa asetuksessa tähän ryhmään kuuluvat lupa-asiat on hinnoiteltu aluehallintoviraston työmäärän mukaisesti 70 €/h. Tähän suoriteryhmään kuuluvia lupa-asioita käsitellään aluehallintovirastoissa paljon. Käytännössä suoritteiden tuntiperusteinen hinnoittelu on aiheuttanut luvan hakijoille epätietoisuutta julkisoikeudellisen suoritteiden hinnasta ja myös suoritehinnan perusteetonta vaihtelua keskenään samanlaisissa asioissa.

Maksutaulukkoon palautettaisiin vuoden 2022 maksuasetukseen saakka aluehallintovirastojen maksuasetuksessa olleet jätteiden käsittelymäärien mukaiset kiinteät suoritemaksut. Jätteiden käsittelymäärät korreloivat edelleen hyvin aluehallintoviraston kutakin maksuluokkaa vastaavan työmäärän kanssa. Muutos parantaisivat hakemusten käsittelyn kustannusten ennustettavuutta ja hinnoittelun yhdenmukaisuutta.

Ennen vuotta 2023 käytössä olleina suoritemaksuina maksutaulukon kohdassa 13 f muut kuin direktiivilaitokset palautettaisiin seuraavat suoritemaksut:

- laitos tai paikka, jossa käsitellään muualla syntynyttä vaarallista jätettä, 30 htp 16 000 euroa
- vaarallisen jätteen väliaikainen varastointi (10 htp) 5 300 euroa
- kompostointilaitos (23 htp) 12 250 euroa
- biokaasulaitos (30 htp), 16 000 euroa
- pilaantumattoman maa-ainesjätteen, betoni-, tiili- tai asfalttijätteen tai pysyvän jätteen muu käsittely kuin sijoittaminen kaatopaikalle, jos jätteen määrä on yli 200 000 tonnia vuodessa (40 htp) 21 300 euroa
- pilaantumattoman maa-ainesjätteen, betoni-, tiili- tai asfalttijätteen tai pysyvän jätteen muu käsittely kuin sijoittaminen kaatopaikalle, jos jätteen määrä on enintään 200 000 tonnia vuodessa (23 htp) 12 250 euroa
- muu kuin edellä tarkoitettu jätteiden käsittelylaitos, jossa käsitellään jätettä yli 50 000 tonnia vuodessa (40 htp) 21 300 euroa
- muu kuin edellä tarkoitettu jätteiden käsittelylaitos, jossa käsitellään jätettä enintään 50 000 tonnia vuodessa (23 htp) 12 250 euroa

Taulukon osio 4 Työsuojelun vastualueen suoritteet

Työsuojelun vastualueen suoritteiden hintoja korotettiin 40 % vuoden 2023 alusta. Vuonna 2023 aluehallintovirastojen maksullisesta julkisoikeudellisesta toiminnasta ennustetaan kertyvän noin 267 297 euroa työsuojelun aluehallintoviranomaisen toimintamenomomentille 33.02.07 kustannusten ollessa noin 452 262 euroa ja kustannusvastaavuuden noin 59,1 %. Kustannusvastaavuus oli 79 % vuonna 2021 ja 68,9 % vuonna 2022. Vastualueen suoritteiden kustannusvastaavuudessa on

pidemmällä tarkasteluvälillä ollut myös merkittävää vaihtelua. Viiden vuoden välein vastuualueella on merkittäviä tuloja panostajan pätevyyskirja –suoritteesta. Vuonna 2021 kustannusvastaavuus olikin pääosin panostajan pätevyyskirjojen uusimisesta johtuen 79 %. Vastuualueen suoritteiden kustannusvastaavuudessa on kuitenkin edelleen kohentamisvaraa. Ehdotetaan, että kaikkia työsuojelun vastuualueen suoritemaksuja korotettaisiin 20 %.

Työsuojelun vastuualueen suoritteet, momentti 33.02.07	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	234 737	267 297	320 756
Kokonaiskustannukset	495 860	452 262	465 830
Kustannusvastaavuus	47,3 %	59,1 %	68,9 %

6 Kustannusvastaavuus

Aluehallintovirastojen vuoden 2024 tuloarvio toimintamenomomentille 28.40.01 on noin 16,8 miljoonaa euroa kustannusten ollessa noin 23,1 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 73 %.

Aluehallintovirastojen liiketaloudellinen toiminta on vähäistä (< 1 miljoona euroa).

Erityislakien perusteella määrättäviä maksuja ja hinnoiteltavia suoritteita ei ole.

Aluehallintovirastojen toimintamenot 28.40.01

Aluehallintovirastojen julkisoikeudelliset suoritteet yhteensä	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024
Tuotot	11 424 095	13 199 486	16 847 546
Kokonaiskustannukset	19 748 024	20 803 234	23 091 678
Kustannusvastaavuus	58 %	63,4 %	73,0 %
Omakustannusarvon mukaan hinnoiteltavat			
Tuotot	6 425 206	8 119 557	5 436 101
Kokonaiskustannukset	7 107 914	7 735 430	5 102 071
Kustannusvastaavuus	90,4 %	105 %	106,5 %
Omakustannusarvoa alemmaksi hinnoiteltavat suoritteet			
Tuotot	4 998 889	5 079 929	11 411 446
Kokonaiskustannukset	12 640 110	13 067 804	17 989 608
Kustannusvastaavuus	39,5 %	38,9 %	63,4 %

7 Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu nykyisen maksuasetuksen pohjalta virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä aluehallintovirastojen sekä niiden hallinto- ja kehittämisyksikön (HAKE) ja aluehallintovirastoja ohjaavien ministeriöiden kanssa seuraavasti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaissa tarkoitettut suoritteet, niiden maksut ja arviot suoritelmämäärästä on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työryhmässä, jossa on ollut jäsenet sosiaali- ja terveysministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, Valvirasta ja aluehallintovirastoista.

Työryhmä kuuli 12.10.2023 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden etujärjestöjä sote-suoritemaksujen luonnoksesta.

Työryhmän asiakirjat ovat luettavissa julkisessa palvelussa osoitteessa <https://stm.fi/hankkeet> tunnuksella STM031:00/2023.

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

Aluehallintovirastoja ohjaaville ministeriöille sosiaali- ja terveysministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ –ja elinkeinoministeriö sekä oikeusministeriö on varattu tilaisuus kommentoida asetuseräluonnosta ja perustelumuistiota.

Esitystä ei ole lähetetty erikseen lausunnoille.